

Червень 2023

Надання лікарських засобів, медичних виробів та іншої гуманітарної допомоги для України

Приблизни час читання: 8 хвилин

Станом на початок 2023 року за офіційними даними в Україні пошкоджено щонайменше 1200 закладів охорони здоров'я, близько 200 з них – знищені повністю. Постраждала не лише медична інфраструктура, війна щодня спричиняє високі втрати серед мирного населення й змушує людей переміщуватися всередині країни та поза її межі. Багато міжнародних організацій, підприємств та фізичних осіб хочуть підтримати Україну у цій боротьбі та надсилають їй гуманітарну допомогу. Ми висловлюємо щиру вдячність за вашу підтримку, яка є надзвичайно цінною та рятівною у надскладний період розвитку нашої країни. Нижченаведена інформація має за мету полегшити усім зацікавленим сторонам процес відправки, доставки та отримання благодійної допомоги для України, передусім, медичної продукції – лікарських засобів, медичних виробів тощо та є **оновленою станом на квітень 2023 року**. Нижченаведена інформація актуальна саме для гуманітарної допомоги, що визначається чинним законодавством виключно як безповоротна та безоплатна, тобто така, що не передбачає грошової, матеріальної або іншої компенсації донорам.

Загальна інформація

На період воєнного стану звичний Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 22.03.2000 р. № 544 не застосовується. Відповідно до [ч. 7 ст. 15 Закону України «Про гуманітарну допомогу»](#) на період дії воєнного стану КМУ має право визнавати окремі категорії товарів гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою у кожному конкретному випадку. На даний час порядок ввезення на митну територію України гуманітарної допомоги врегульований [постановою КМУ від 01.03.2022 р. № 174](#) (надалі Постанова № 174), відповідно до якої діє декларативний принцип, тобто товари будь-якої категорії визнаються гуманітарною допомогою на підставі поданої при перетині кордону декларації, за формою, затвердженою вказаною постановою КМУ. Визнання товарів, які перетинають митний кордон України, саме гуманітарною допомогою є ключовою умовою для звільнення від оподаткування податком на додану вартість та ввізним митом. Крім того, до гуманітарної допомоги наразі не застосовуються заходи нетарифного регулювання. Таким чином, процедура ввезення гуманітарної допомоги максимально спрощена. Також для ввезення гуманітарної допомоги від іноземних донорів наразі не вимагається надання сертифікатів якості, отримання спеціальних дозволів, а товари можуть не містити маркування українською мовою.

Стати донором може як юридична, так і фізична особа. Для цього донору та отримувачу потрібно виконати нескладну вимогу щодо обміну пропозицією та згодою на неї, що відбувається шляхом листування в довільній формі. Підтвердженням розпочатого процесу передачі гуманітарної допомоги є відповідь отримувача – згода на одержання запропонованої

донором допомоги. Отримувачем можуть бути як включені до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги юридичні особи, так і не включені в нього особи, які наразі не включаються до реєстру автоматично. Останнє питання перебуває на стадії вдосконалення Міністерством соціальної політики України.

Перетин митного кордону України

При перетині митного кордону України перевізник будь-якої гуманітарної допомоги має подати [декларацію](#) за формою, встановленою в Додатку 1 до постанови КМУ від 01.03.2022 р. № 174. Бланк декларації можна взяти безпосередньо на митниці, або ж заповнити його електронну форму заздалегідь через [офіційний сервіс](#) Державної митної служби (далі – ДМС). Заповнені таким чином форми автоматично надсилаються до бази даних ДМС, а апліканти отримують дублікат на вказану електронну пошту. Дублікат потрібно роздрукувати, підписати та передати представнику митниці під час перетину кордону. Декларування товарів має здійснюватися в повному обсязі.

Отже, порядок дій для обох сторін буде приблизно такий:

1. Отримувач створює запит на надання допомоги.
2. Донор готує пропозицію (дарчий лист), надсилає її отримувачу. У відповідь отримувач надсилає лист-підтвердження про готовність прийняти пропозицію.
3. Декларант (сторона, яка заявляє митниці про зазначений вантаж) заповнює онлайн або ж безпосередньо на кордоні декларацію для митного оформлення.
4. Після проходження контролю гуманітарний вантаж передається у відповідній точці отримувачу шляхом підписання акту приймання-передачі матеріальних цінностей (гуманітарної допомоги).

Ввезення гуманітарної допомоги в Україну

Лікарські засоби, медичні вироби, біоциди, косметичні й гігієнічні засоби, що надаються у вигляді гуманітарної допомоги, ввозяться в Україну за тим самим декларативним принципом, що й інші товари, тому на час воєнного стану не підлягають державній реєстрації та не є об'єктами державного контролю якості.

Для ліків важливою умовою є їх придатність – якщо на момент перетину кордону термін придатності товарів закінчився і відсутнє документальне підтвердження можливості їх споживання, вони не будуть допущені на митну територію України взагалі. Наразі транспортування ліків дозволяється здійснювати всіма доступними способами:

- транспортом загального користування (у тому числі пасажирським);
- через поштових операторів;
- у багажних відправленнях;
- залізничним транспортом, з урахуванням особливостей, встановлених [постановою КМУ від 27.03.2022 р. № 379](#).

У випадку перевезення товарів логістичною компанією варто перевірити наявність у неї відповідної ліцензії. Проте, незалежно від способу перевезення лікарських засобів, обов'язковими для дотримання є умови транспортування, під час яких мають бути забезпечені умови їх зберігання відповідно до встановлених виробником вимог. Таким чином, має бути можливість довести, що лікарські засоби не знаходилися в умовах, які б могли поставити під

загрозу їх якості та цілість. Отже, повинні забезпечуватися заходи щодо їх захисту від пошкодження, зіпсування та фальсифікації. Для тих же ліків, які вимагають забезпечення особливих температурних умов зберігання, потрібен спеціально обладнаний транспорт.

Заборонені до ввезення товари

Слід мати на увазі, що є групи товарів, які заборонені до ввезення на митну територію України, зокрема:

1. Товари, які походять з території росії, визначені [в переліку у Додатку до постанови КМУ від 30.12.2015 р. № 1147](#). Дана заборона встановлена до 31 грудня 2023 р. включно, але може бути подовжена на наступний період за рішенням органів влади.
2. Наркотичні, психотропні, сильнодіючі отруйні лікарські засоби.
3. Товари, імпорт яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності.

Отримувати наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори як гуманітарну допомогу, що Україна також потребує для належного забезпечення сфери охорони здоров'я в умовах воєнного стану, можуть виключно уповноважені державні установи, визначені [Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.03.2022 р. № 474](#).

У разі ввезення гуманітарної допомоги волонтерами, які не мають зареєстрованої юридичної особи, до них застосовуються правила та обмеження, встановлені чинним законодавством України для громадян.

Зберігання та облік медичної продукції

Зберігати лікарські засоби дозволяється в складських приміщеннях, що не мають відповідної ліцензії, однак з обов'язковим дотриманням умов зберігання, визначених виробником.

Для обліку допомоги від іноземного донора отримувачу окрім вищезгаданого акту прийома-передачі потрібна митна декларація та товарно-транспортна накладна. Сам облік і контроль за отриманням та використанням таких товарів здійснюється на основі звітів, отриманих відповідно до ст.11 [Закону України «Про гуманітарну допомогу» від 22.10.1999 р. № 1192-XIV](#). Зауважимо, що саме кінцевий користувач товарів гуманітарної допомоги здійснює вхідні заходи контролю та облік отриманих товарів. Він несе відповідальність за якість і безпеку товарів, отриманих як гуманітарна допомога. Отримання й розподіл ліків, інших медичних товарів і медичного обладнання в Україні здійснюється державною установою [«Центр громадського здоров'я»](#), яка внесена в Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги та забезпечує її розподіл між лікарнями, іншими установами та організаціями.

На підставі [листа Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками від 01.03.2022 р. № 1655-001.1/004.0/17-22](#), на період воєнного стану в Україні власники ліцензій на провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами можуть постачати лікарські засоби суб'єктам, які не мають фармацевтичних ліцензій чи ліцензій на медичну практику. Зокрема, ліки можуть поставлятися військовим адміністраціям, підрозділам військових сил України та юридичним особам, які здійснюють волонтерську діяльність та надають гуманітарну допомогу. Сюди не входять лікарські засоби, обіг яких здійснюється за наявності ліцензії з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також сильнодіючі, отруйні та радіоактивні ліки.

Як запропонувати допомогу для України

Якщо ви хочете допомогти, але не знаєте конкретного отримувача для тієї допомоги, яку можете запропонувати Україні, ми радимо завітати на офіційний портал гуманітарної допомоги <https://help.gov.ua/> та гуманітарний фонд HELP UKRAINE CENTER <https://helpukraine.center/>.

На порталі HELP.GOV.UA опублікована поточна інформація щодо потреб, у тому числі потреб Міністерства Охорони Здоров'я, надані телефони гарячих ліній, наведена інтерактивна інструкція для оформлення гуманітарної допомоги та адреси для відправки на логістичні центри в Польщі, Португалії, Румунії, Словаччині, Угорщині, Швеції та Італії.

HELP UKRAINE CENTER – гуманітарний фонд, який співпрацює з Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, має складські приміщення у м. Хелм, Польща, організовує логістику для доставки гуманітарних вантажів в Україну та збирає кошти для їх самостійної закупівлі. Ви можете відправити лікарські засоби, медичні вироби та обладнання, косметичні й гігієнічні засоби декількома способами, зазначеними на сайті організації, включно з поштовими перевізниками. HELP UKRAINE CENTER приймає також рецептурні та сильнодіючі ліки з обмеженнями щодо їх обігу.

Ми надаємо підтримку у питаннях постачання гуманітарної допомоги в Україну безкоштовно, у тому числі наш проект по електронним інструкціям на медичні вироби <https://e-ifu.com.ua/>, який допоможе збільшити безпеку гуманітарної продукції для користувача або пацієнта.

Якщо Вам потрібна допомога, звертайтеся до нас, info@cratia.ua або +38 044 332-42-94.